

بسم الله الرحمن الرحيم

ترمینولوژی مقوق نفت و گاز

علیرضا صفایی زب

سرشناسه :	صفایی‌زید، علیرضا، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور:	ترمینولوژی و فرهنگ حقوق نفت و گاز/ علیرضا صفایی‌زید.
مشخصات نشر :	تهران: چراغ دانش، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری :	۲۲۲ ص. ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۴۴۳-۲۲۰-۷
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
موضوع :	نفت -- صنعت و تجارت -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع :	Petroleum industry and trade -- Dictionaries -- Persian
موضوع :	نفت -- صنعت و تجارت -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
موضوع :	Petroleum industry and trade -- Dictionaries -- English
موضوع :	نفت -- صنعت و تجارت -- اصطلاح‌ها و تمبیرها
موضوع :	Petroleum industry and trade -- Terminology
موضوع :	گاز -- صنعت و تجارت -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع :	Gas industry -- Dictionaries -- Persian
موضوع :	گاز -- صنعت و تجارت -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
موضوع :	Gas industry -- Dictionaries -- English
موضوع :	گاز -- صنعت و تجارت -- اصطلاح‌ها و تمبیرها
موضوع :	Gas industry -- Terminology
رده‌بندی کنگره :	۱۳۹۷ ق.ت.۷/۵/۹۵۶.۰۲
رده‌بندی دیویی :	۶۸۰.۳۸
شماره کتابشناسی ملی:	۲۲۴۹

شناسنامه

عنوان کتاب: ترمینولوژی حقوق نفت و گاز

پدیدآورنده: علیرضا صفایی‌زید

ناشر: انتشارات چراغ دانش

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۷

قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۳-۲۲۰-۷

www.cheraghdanesh.com

دفتر مرکزی: تهران، میدان هفت تیر، ورودی مدرس، کوچه مازندرانی

پلاک ۴، طبقه ۳ و ۶ واحد ۷ و ۱۴

تلفن پخش و فروش: ۸۸۸۴۴۹۱۶ - ۰۲۱ ۸۸۳۲۷۲۵۱

فهرست

۳۷	الف
۳۷	آب آرترین
۳۷	Artesian Water
۳۷	ازدیاد برداشت نفت
۳۷	Enhanced Oil Recovery (EOR)
۳۸	اثر مخروطی
۳۸	Gas & Water coning
۳۸	آسفالتن
۳۸	Asphaltene
۳۸	اثر پوسته‌ای
۳۸	Skin Effect
۳۸	اسیدکاری چاه‌ها
۳۸	Well Acidizing
۳۹	آلکان
۳۹	Alkane
۳۹	آب ده
۳۹	Aquifer
۳۹	آزمایش فشار ته چاه
۳۹	Bottom Pressure Test
۳۹	ابزار مانده‌یابی
۳۹	Center Spear
۴۰	آب همزاد شبکه‌ای
۴۰	Connate Inter Stital Water
۴۰	آب خنک‌کننده
۴۰	Cooling Water
۴۰	امولسیون
۴۰	Emulsion
۴۰	امولسیون شکنی
۴۰	Emulsification

۴۱	آب زیرزمینی
۴۱	Ground Water
۴۱	آب و رسوب پایه
۴۱	Basic Sediment and Water
۴۱	استخراج به کمک فشار گاز
۴۱	Gas-Cap Drive
۴۲	ای پی آی
۴۲	API
۴۲	امتیاز
۴۲	Concession
۴۲	امنیت انرژی
۴۲	Energy Security
۴۳	ارزیابی زیست محیطی
۴۳	Environmental Impact Assessments
۴۳	اندازه گیری
۴۳	Metering
۴۳	اوپک
۴۳	Organization of Petroleum Exporting Countries – OPEC
۴۴	اکسون موبیل
۴۴	Exxon Mobil
۴۴	استاندارد اویل
۴۴	Standard Oil
۴۵	اکتشاف
۴۵	Explore
۴۵	استخراج نفت
۴۵	Extraction of Petroleum
۴۶	ارزیابی میدان
۴۶	Appraised Field
۴۶	آرامکو
۴۶	Aramco
۴۶	انی

۴۶	Eni
۴۷	استرداد مناطق
۴۷	Relinquishment
۴۷	اجاره بها
۴۷	Rental
۴۸	آر فاکتور
۴۸	R-Factor
۴۸	انجمن بین المللی حفاظت از محیط زیست در صنعت نفت و گاز
۴۸	(IPIECA)
۴۹	انجمن بین المللی تولیدکنندگان نفت و گاز
۴۹	(IOGP)
۴۹	International Oil and Gas Producer Association
۴۹	ارزیابی پایه
۴۹	Baseline Assessment
۵۰	آروماتیک سازی
۵۰	Aromatization
۵۰	انفال
۵۰	امتیازنامه توری
۵۰	Touri Concession
۵۱	امتیازنامه روتر
۵۱	Reuter Concession
۵۱	امتیازنامه دارسی
۵۱	Darcy Concession
۵۲	(رجوع کنید به قرارداد ۱۹۳۲)
۵۲	ایپاک
۵۲	IPAC
۵۲	آجیپ
۵۲	General Italian Oil Company – Agip
۵۳	ایمینکو
۵۳	Iminoco
۵۳	اف بی سی

۱۰۳	جوینت ونچر	Joint Venture
۱۰۴	جی او آر	Gas-Oil-Rate (G.O.R)
۱۰۴	جعبه متحرک	Travelling block
۱۰۴	جک آپ	Jack up Rig
۱۰۴	جارهای - ناری	Drilling Jar
۱۰۵	چ	
۱۰۵	چاه توصیفی	Appraisal well
۱۰۵	چاه آرتزین	Artesian aquifer
۱۰۶	چاه توسعه‌ای	Development well
۱۰۶	چاه خشک	Dry well
۱۰۶	چاه دریک	Drake well
۱۰۶	چاه گربه وحشی	Wild Cat well
۱۰۷	چاله باز کن	Hole Opener
۱۰۷	چاه اکتشافی	Exploration well
۱۰۷	چاه نگاری	well logging
۱۰۸	چند راهه‌ها	manifold

۱۰۸.....	چاه‌های دفع آب زائد.....
۱۰۸.....	water disposal well
۱۰۸.....	چاه عمودی.....
۱۰۸.....	Vertical well
۱۰۹.....	چاه آزمایی.....
۱۰۹.....	Well Testing
۱۱۱.....	ح.....
۱۱۱.....	حفاری جهت‌دار.....
۱۱۱.....	Directional Drilling
۱۱۱.....	حق ورود به عملیات نفتی.....
۱۱۱.....	Back-In Right
۱۱۲.....	حفاری افقی.....
۱۱۲.....	Horizontal Drilling
۱۱۲.....	حوزه رسوبی.....
۱۱۲.....	Sedimentary Basin
۱۱۳.....	حفاری.....
۱۱۳.....	drilling
۱۱۳.....	حفاری دوار.....
۱۱۳.....	Rotary drilling
۱۱۳.....	حداقل تعهدات اکتشافی.....
۱۱۳.....	Minimum Exploration Obligation
۱۱۴.....	حد مجاز نفت هزینه.....
۱۱۴.....	Cost Oil Limit
۱۱۴.....	حفظ محرمانگی.....
۱۱۴.....	Confidentiality Clause
۱۱۴.....	حداکثر استفاده از ظرفیت‌های داخلی.....
۱۱۴.....	Maximum Utilization of Local Content
۱۱۵.....	حق‌الزحمه.....
۱۱۵.....	Remuneration Fee
۱۱۵.....	حوزه.....
۱۱۵.....	Province

۲۰۵	Heavy oil
۲۰۶	نفت سبک
۲۰۶	Light crude
۲۰۶	نفت خام ترش
۲۰۶	Sour crude oli
۲۰۶	نفت خام شیرین
۲۰۶	Sweet crude oil
۲۰۷	نفت درجا
۲۰۷	Oil in place
۲۰۷	نفت جعاز
۲۰۷	Cond. sate
۲۰۷	نفت گرمایشی
۲۰۷	Heating oil
۲۰۷	نفت کوره
۲۰۷	Fuel oil
۲۰۸	نفت کش
۲۰۸	Tanker
۲۰۸	نفوذپذیری
۲۰۸	Permeability
۲۰۸	نقطه ریزش نفت
۲۰۸	Oil pour point
۲۱۰	و
۲۱۰	وست تگزاس اینترمدیت
۲۱۰	West Texas Intermediate
۲۱۱	واحد حرارتی بریتانیایی
۲۱۱	British Thermal Unit (BTU)
۲۱۱	ویسکوزیته
۲۱۱	Viscosity
۲۱۲	ه
۲۱۲	هزینه‌های نفتی
۲۱۲	Petroleum costs

۲۱۲.....	هزینه‌های غیرمستقیم
۲۱۲.....	Indirect cost
۲۱۳.....	هزینه‌های غیر سرمایه‌ای
۲۱۳.....	Non-capital cos
۲۱۳.....	هزینه‌های سرمایه‌ای
۲۱۳.....	Capital costs (capex)
۲۱۳.....	هدف تولید
۲۱۳.....	Production Target
۲۱۴.....	هیدروکربن
۲۱۴.....	Hydrocarbon
۲۱۴.....	هزینه‌های بالاسری
۲۱۴.....	Overhead
۲۱۴.....	هزینه پول (هزینه‌های تأمین مالی یا هزینه بانکی)
۲۱۴.....	Cost of money
۲۱۵.....	هفت خواهران
۲۱۵.....	Seven Sisters
۲۱۵.....	هیدروژن زدایی
۲۱۵.....	Dehydrogenation
۲۱۶.....	هیدروژن سولفید
۲۱۶.....	Hydrogen Sulphide
۲۱۸.....	منابع فارسی
۲۲۲.....	مقالات و نشریات

مقدمه

در سال ۱۳۵۳ محمدرضا پهلوی در مصاحبه با خبرنگار بی بی سی و در پاسخ به او در خصوص افزایش بی سابقه قیمت نفت و استیصال غرب برای تامین انرژی مورد نیاز در زمستان اظهار داشت ما بایستی باید به شرایط جدید تن در بدهند و بهای واقعی نفت را که در خاورمیانه استخراج می شود بپردازند و اگر نمی توانند پولی برای آن بپردازند بهتر است مثل گذشته های دور، حاکم های خانه هایشان را با ذغال سنگ گرم کنند و یا اینکه بر اساس توصیه شاه منظم بسند و بیشتر کار کنند تا بتوانند بهای نفت را بپردازند.

آن روزها شاه سابق خبر از بازیهای بعد از نوانات نفت نداشت تصور می کرد شیرفلکه نفت از یکسو در دست اوست و از سوی دیگر ضربان قلب اقتصاد دنیا را با باز و بسته کردن آن می تواند در کنترل خود بگیرد.

اشتباه نمی کرد البته در یک جهان ایده آل که رابطه ای بین نفت و تحولات اجتماعی وجود نداشته باشد ممکن است با کمی وقت شناسی بتواند این ماده حیاتی را در بازار جهانی به قیمت خوبی بفروشد اما اگر نفت به کالای استراتژیک داخل تبدیل شود و بعد از فروش آن ندانید با حجم انبوه نقدینگی چه کنید احتمال دارد چنین جوری ایجاد شود که لایه های زیرین جامعه، از روستا به شهر و از شهر به کاخ سلطنتی بیایند و تاج را از سر شما بردارند.

در خلال بیش از صد سال تاریخ استخراج تجاری نفت در ایران، رابطه مستقیمی بین تحولات سیاسی و این ماده معدنی وجود داشته. در این بین برخی از کشورهای وابسته به نفت به نوعی قسر در رفته اند (لااقل تاکنون) حاکمان در عربستان و امارات و قطر تا

ولی تاریخ نشان داد ایدئولوژیک کردن اقتصاد نفت لزوماً به نفع تولید کننده نفت نیست. با سقوط حکومت صدام، کمپانی اکسون موبیل بلافاصله برای شروع کار در حوزه های نفتی عراق وارد میدان شد. مدل قراردادی که در حوزه های نفت اربیل توسط دولت عراق به امضاء رسید، ظاهراً قراردادهای خدمت بود اما در واقع نسل پیشرفته قراردادهای مشارکت در تولید سیرپ و ایپاک تلقی میگردید که در دهه ۳۰ شمسی بین شرکت ملی نفت ایران از یکسو و شرکت های آجیپ مینرایا و شرکت پان امریکن پترولیوم از سوی دیگر منعقد شد.

تا سال ۱۳۹۱ وزارت نفت عراق ۸۰۷۰۰ کیلو متر مربع (شامل ۱۲ میدان نفتی و ۳ میدان گازی) را به سه کمپانی بین شرکتی بین المللی نفتی سپرد. این در حالی است که شرکت ملی نفت ایران پس از امضاء برجام صرفاً قراردادی برای توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی با کنسرسیومی به رهبری ترنال منعقد کرد و سرانجام آن هم این بود که به مجرد خروج آمریکا از برجام، مدیران ترنال در صدد ترانزیت فرودگاه امام برای عزیمت به غرب چمدان به دست ایستاده بودند. معنی است برخی وابسته بودن سیاسی این کمپانی ها به غرب را دلیل عدم حضورشان در ایران قلمی کنند. واقعیت های اقتصاد سیاسی در جهان امروز چیز دیگری می گوید: اگر کمپانی های نفتی را با منافع خودتان گره زنید با اولین نسیم مخالف از سوی آمریکا آنها برای خروج خود و سرمایه اشان پیش قدم می شوند و حتی منتظر طوفان نیز نمی شوند. قانون اساسی و انبوهی از قوانین تلنبار شده در طول ۴۰ سال گذشته مانع از این شده که شرکت ملی نفت ایران بتواند قراردادی متعارف و جذاب در بالادستی نفت با کمپانی های نفت و گاز منعقد کند (در هیچ یک از قراردادهای نفت و گاز پس از انقلاب، مالکیت نفت سرچاه و مخزن نفت ولو به طور موقت به سرمایه گذار خارجی انتقال نیافته) تنزل سرمایه گذار خارجی به پیمانکار، صرفاً با این استدلال که « پولش را می دهیم تا برایمان خدمت کند» برای هیچ سرمایه گذاری جذاب نیست.